

Echte liefde vind je in de boekhandel

Veronica Henry bij Boekerij

Echte liefde vind je in de boekhandel

Het huis van je dromen

Een recept voor geluk

www.boekerij.nl

Veronica Henry

*Echte liefde vind je
in de boekhandel*

De liefde voor lezen brengt Emilia
meer dan boeken alleen...

Eerste druk 2017
Derde druk 2019

ISBN 978-90-599-0032-5
ISBN 978-94-023-0775-7 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *How to Find Love in a Bookshop*
Vertaling: Willeke Lempens
Omslagontwerp: CD-Rob Design, naar een ontwerp van Sidonie Beresford-Browne
Omslagbeeld: © Brian Roberts / istockphoto
Zetwerk: CeevanWee, Amsterdam

© 2016 Veronica Henry
© Nederlandse vertaling 2017 Meulenhoff Boekery bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ik draag dit boek op aan mijn geliefde vader
William Miles Henry
1935-2016

Proloog

februari 1983

Als je het hem een jaar geleden had gezegd, had hij je nooit geloofd. Dat hij met een baby in een kinderwagen in een lege winkel zou staan, serieus overwegend om er een bod op te doen.

Met die kinderwagen had hij geboft. Vanaf het moment dat hij de advertentie voor een garageverkoop in een chic gedeelte van Noord-Oxford had zien staan, móést hij er, koopjesjager als hij was, gaan kijken. Het stel had twee heel jonge kinderen, maar ging naar Parijs verhuizen. De kinderwagen was bijna ongebruikt en van het type waar je de koningin nog achter zou verwachten (of liever gezegd, haar kindermisje). De vrouw vroeg er slechts vijf pond voor. Julius wist zeker dat het ding veel meer waard was, dat ze puur uit vriendelijkheid zo weinig vroeg. Maar als de gebeurtenissen van de afgelopen tijd hem iets hadden geleerd, dan was het wel dat je vriendelijkheid beter met beide handen kon aangrijpen – voordat iemand weer van gedachten veranderde. Dus had hij de wagen gekocht en hem zorgvuldig gepoetst (ook al leek hij al erg schoon), waarna hij er een nieuw matrasje en dekentjes voor had gekocht. En voilà: het perfecte nestje voor zijn waardevolle vrachtje, tot ze begon te lopen.

Wanneer gingen baby's eigenlijk lopen?

Het had geen zin om het aan Debra te vragen – zijn verstrooide, zweverige moeder, die woonde in een naar patchoeli geurend appartement in een souterrain aan Westbourne Grove en wier herin-

neringen aan zijn kindertijd op zijn zachtst gezegd vaag waren. Zo kon Julius volgens haar op zijn tweede al lezen, een sterk verhaal dat hij niet echt geloofde. Hoewel het ook best waar zou kunnen zijn: hij kon zich immers niet herinneren dat er ooit een tijd was geweest waarin hij dat nog niet kon. Lezen was voor hem zoiets als ademen. Maar voor opvoedkundig advies kon en wilde hij niet op zijn moeder vertrouwen. Hij bedacht vaak dat het een wonder was dat hij zijn kindertijd ongeschonden was doorgekomen. Regelmatig had ze hem 's avonds alleen gelaten in zijn ledikantje, terwijl zij naar het café op de hoek ging. 'Ach, wat kon er nou gebeuren?' zei ze later tegen hem. 'Het was maar een uurtje.' Misschien verklaarde dat wel waarom hij tegenover zijn dochter zo beschermend was. Hij vond het al moeilijk om haar heel even de rug toe te moeten keren.

Hij keek weer naar de kale muren om hem heen. De geur van vocht was niet te missen en vocht was een ramp; de trap naar de tussenverdieping was zo verrot dat hij er niet eens op mocht. Maar de twee erkerramen aan weerszijden van de deur lieten een parelmoerachtig licht binnen, dat het honingkleurige eikenhout van de vloerplanken en het rijk versierde plafond benadrukte. In het neerdownerelende stof leek het wel een andere wereld; een spookwinkel die stond te wachten tot er iets gebeurde – een gedaanteverandering, een vernieuwing, een wedergeboorte.

'Oorspronkelijk was het een apotheek,' zei de makelaar. 'Daarna werd het een antiekzaak. Nou ja, antiek... je hebt nog nooit zo veel troep bij elkaar gezien.'

Eigenlijk zou hij eerst professioneel advies moeten inwinnen: een bouwkundig rapport laten opstellen, een offerte voor vochtwerende maatregelen aanvragen. Maar Julius voelde zich licht in het hoofd en zijn hart bonkte in zijn lijf. Het zat gewoon goed, dat wist hij. De twee verdiepingen erboven waren ideaal voor hem en de baby. Wonen boven de winkel.

Een boekwinkel.

Drie weken eerder was zijn zoektocht begonnen – bij het besluit

dat hij een radicale stap moest nemen om hem en zijn dochter een kans op een zo normaal mogelijk leven samen te geven. Hij had gekeken naar zijn ervaring, zijn capaciteiten, zijn inkomsten en de praktische kanten van het eenouderschap en was tot de conclusie gekomen dat er voor hem eigenlijk maar één optie was.

Vervolgens was hij naar de bibliotheek gestapt en had er een exemplaar van de Gouden Gids op tafel gelegd, met een gedetailleerde kaart van de omgeving ernaast. Hij had een kring van vijftwintig kilometer om Oxford getrokken en zich afgevraagd hoe het zou zijn om in Christmas Common, Ducklington of Goosey te wonen. Toen was hij in de gids alle boekwinkels langsgelopen en had elk stadje waar er al een zat doorgekruist.

Hij bestudeerde de lijst van overgebleven plaatsen: het waren er slechts zes. In de dagen daarna bracht hij met behulp van een ingewikkeld bustijdenschema aan elk van deze stadjes een bezoek. De eerste drie waren somber en doods, wat hem zo had ontmoedigd dat hij het hele plan bijna had laten varen. Maar iets aan de naam Peasebrook was hem bevallen, waardoor hij had besloten nog één onderzoek te doen voor hij zijn fantasie liet schieten.

Peasebrook lag midden in de Cotswolds, helemaal aan de rand van de cirkel die hij had getrokken: verder van Oxford wilde hij niet gaan. Hij stapte uit de bus en bestudeerde de hoofdstraat. Deze was breed, met aan weerszijden bomen en allemaal grappige scheve goudgele huizen. Er waren antiekwinkeltjes, een traditionele slager (met een konijn en een fazant buiten en dikke worsten in de etalage), een grote ouderwetse herberg, een paar aardige cafés en eet-huisjes en een kaaswinkel. Voor het gemeentehuis stond de Vrouwenbond spullen te verkopen: op een paar schraagtafels stonden enorme taarten waar de jam uit dreef, manden vol bemodderde groenten en potten met kruidachtige planten met lange donkerpaarse en gele bloemen.

Peasebrook gonsde van het leven, op een kalme maar weloverwogen manier, als bijen op een zomermiddag. Mensen stonden op straat met elkaar te praten, de cafés zaten gezellig vol, de kassa's

rinkelden overal: de mensen winkelden er met veel plezier. Er was een chic restaurant met een laurierboom voor de deur, waar je volgens de indrukwekkende menukaart in een glazen kastje nouvelle cuisine kon eten. Er was zelfs een piepklein theater, waar Het Belang van Ernst werd opgevoerd. Dat beviel Julius helemaal: hij was dol op Oscar Wilde en had zelfs een scriptie over deze auteur geschreven: De invloed van Oscar Wilde op W.B. Yeats.

Hij zag het toneelstuk dan ook als een belangrijk voorteken, maar wandelde nog even door voor het geval hij niet grondig genoeg had gekeken. Straks sloeg hij een hoek om en stuitte op iets wat hij hier niet aan wilde treffen. Nee, nu hij hier eenmaal was, in Peasebrook, wilde hij er dolgraag zijn thuisbasis van maken – hun thuisbasis. Het was hem een raadsel waarom zo'n leuk stadje geen boekwinkel had.

Immers: een plaats zonder boekwinkel was een plaats zonder hart.

Een boekwinkel kon het er alleen maar beter op maken, voor iedereen in Peasebrook. Iedereen die hij passeerde stelde hij zich voor als toekomstige klant. Hij zag het al helemaal voor zich. Hoe ze allemaal zouden binnenkomen en hem om advies zouden vragen. Hoe hij hun aankopen in een tas zou laten glijden en ieders voorkeuren en afkeren zou leren kennen. Hoe hij een boek voor een bepaalde klant opzij zou leggen, omdat hij wist dat het precies iets voor diegene was. Hoe hij ze zou zien rondneuzen en zou delen in hun vreugde als ze een nieuwe schrijver, een nieuwe wereld hadden ontdekt.

'Hoe zou de verkoper reageren op een scherp bod?' vroeg hij aan de makelaar.

Deze haalde zijn schouders op. 'U kunt het altijd proberen.'

'Er moet nog veel aan gedaan worden.'

'Daar is al rekening mee gehouden...'

Julius noemde zijn prijs. 'Dat is mijn enige bod. Meer kan ik niet betalen.'

Toen hij vier weken later het contract ondertekende, was hij toch

wel even beduusd. Daar stond hij dan: alleen op de wereld (nou ja, hij had zijn moeder natuurlijk nog, maar aan haar had je net zoveel als aan een theepot van chocolade), met slechts een baby en een boekwinkel. Toen die baby vervolgens haar grijphandje naar hem uitstak, gaf hij haar zijn vinger en dacht: hoe is het mogelijk? Het lot maakte inderdaad rare sprongen.

Stel dat hij niet had opgekeken, dat ene ogenblik nu alweer bijna twee jaar geleden? Stel dat hij met zijn rug naar de deur was blijven staan en gewoon was doorgegaan met het herordenen van de reisboeken, zodat zijn collega het meisje met het Rossetti-haar had geholpen...

Een halfjaar later, na weken vol stof en vuil, zagen, vegen en schilderen; rekeningen waarvan de tranen hem in de ogen waren gesprongen, ogenblikken van pure paniek en talloze leveringen, kon het bord bij de deur weer worden opgehangen. In donkerblauw en goud liet het iedereen weten dat hier Nightingale Boeken was gevestigd. Er was geen ruimte meer geweest voor de toevoeging 'verstrekkers van leesmateriaal voor de scherpzinnige lezer', maar dat was wat Julius was. Boekverkoper.

Een boekverkoper van de allerbeste soort.

1

Tweëndertig jaar later...

Wat doe je wanneer je zit te wachten totdat iemand is overleden? Wanneer je letterlijk naast diegene zit, op een plastic stoel die voor niemands achterste geschikt is, wachtend tot hij zijn laatste adem uitblaast – omdat er geen hoop meer is.

Niets leek gepast. Verderop in de gang was een ruimte met een tv, maar Emilia vond het nogal harteloos om ergens anders te gaan zitten. Bovendien hield ze niet echt van tv-kijken.

Ze breide niet, maakte geen wandkleden en loste geen sudoku's op.

Ze wilde ook geen muziek beluisteren, uit angst dat ze hem zou storen. Zelfs uit de beste hoofdtelefoons lekte immers nog gedreun. Al irritant in de trein, maar waarschijnlijk nog erger op je sterfbed. Ze wilde ook niet gaan zitten internetten op haar telefoon: dat leek haar de ultieme eenentwintigste-eeuwse onbeleefdheid.

En er was geen boek ter wereld dat haar op dit moment zou kunnen boeien.

Dus zat ze maar naast zijn bed en dommelde wat. Zo nu en dan schrok ze wakker, bang dat ze het moment misschien had gemist. Dan hield ze zijn hand een paar minuten vast. Hij lag droog, koel en bewegingloos in de hare. Na verloop van tijd werd hij zwaar en werd ze er droevig van, waarna ze hem teruglegde op het laken.

Dan dutte ze weer in.

Van tijd tot tijd brachten de verpleegsters haar een beker warme chocolademelk. Hoewel, warm: het was eerder lauw en ze wist bijna zeker dat er geen cacaoboon te pas was gekomen aan het bleke, lichtzoete waterige goedje.

De nachtlampjes in het kleine ziekenhuis brandden zwak en zetten alles in een ziekelijk gele gloed. De verwarming stond te hoog en het voelde alsof er geen lucht in de kleine kamer was.

Emilia keek naar de dunne spreij met het patroon van oranje en gele bloemen en de omtrek van haar vader eronder, zo stil en klein. Ze keek naar de weinige haren die nog over zijn schedel krulden en waar alle kleur uit was verdwenen. Zijn dikke haardos was een van zijn opvallendste kenmerken geweest. Hij woelde er altijd met zijn vingers doorheen als hij nadacht over wat hij iemand moest aanbevelen, wanneer hij bij een van de toontafels stond en probeerde te bedenken wat hij erop moest leggen of als hij aan de telefoon zat met een klant. Dat hoorde net zo bij hem als de lichtblauwe kasjmier sjaal die hij stug bleef dragen – tweemaal om de hals gewikkeld – ook al was hij aangevreten door motten. Zodra ze dat had gezien, had Emilia er korte metten mee gemaakt. Ze waren vermoedelijk binnengekomen via de dikke bruinfluwelen jas die zij de vorige winter bij de kringloopwinkel had gekocht. Ze voelde zich schuldig dat de beestjes hadden besloten zich te storten op het enige kledingstuk waaraan haar vader gehecht leek te zijn.

Op een gegeven moment had hij zich beklaagd over een of ander ongemak. Nou ja, het was niet echt klagen, want haar vader was geen zeurderig type. Zij had haar bezorgdheid geuit, maar die had hij met zijn gebruikelijke onverstoorbaarheid weggevuifd. Zonder er verder nog over te piekeren was ze op het vliegtuig naar Hongkong gestapt.

Tot dat telefoontje, vorige week, waardoor ze was teruggekomen.

‘Ik geloof dat u beter naar huis kunt komen,’ had de verpleeg-

ster gezegd. ‘Uw vader zal woedend zijn dat ik u heb gebeld, hij wil u niet ongerust maken, maar..’

Dat ‘maar’ had haar genoeg gezegd. Emilia was in het eerste vliegtuig naar huis gestapt.

Toen ze in het ziekenhuis aankwam had Julius gedaan alsof hij boos was, maar de manier waarop hij haar hand had vastgehouden, steviger dan ooit, vertelde haar alles wat ze weten moest.

‘Hij zit in de ontkenningfase,’ zei de verpleegster. ‘Hij is een echte vechter. Ik vind het zo erg. We doen alles wat we kunnen om het hem zo aangenaam mogelijk te maken.’

Emilia knikte en begreep het. Zo aangenaam mogelijk maken, niet in leven houden – aangenaam.

Hij leek nu geen pijn of ongemak meer te ervaren.

Gisteren had hij nog wat gelatinepudding gegeten: gretig had hij het lillende groene goedje van de lepel geslurpt. Ze kon zich voorstellen dat het prettig was voor zijn schrale lippen en droge tong. Het was alsof ze een vogel voerde, telkens wanneer hij zijn mond opende en zijn nek strekte om bij de lepel te komen. Na afloop was hij uitgeput van de inspanning weer gaan liggen. Het was het enige wat hij in dagen had gegeten. Hij leefde enkel nog op een ingewikkelde cocktail van pijnstillers en kalmeringsmiddelen, die met elkaar werden afgewisseld voor de beste palliatieve zorg.

Ze was dat woord gaan haten, ‘palliatief’. Het klonk onheilspellend en ze vermoedde dat het soms ook geen effect had. Zo nu en dan zag ze aan haar vader dat hij zich niet goed voelde. Dan wist ze niet of dat kwam door de pijn of doordat hij besepte wat er met hem aan het gebeuren was, maar ze wist wel dat de medicatie op die momenten haar werk niet deed. En ook al werd er dan altijd snel ingegrepen, het werkte nooit snel genoeg, wat haar op haar beurt weer pijn deed. Het was een oneindige cyclus.

En ook weer niet oneindig, want er zou wel een einde aan komen. Dat punt waren ze gepasseerd, het had geen zin meer om te hopen op herstel. Hoe optimistisch je ook in wonderen wilde geloven, dat was nu wel duidelijk.

Dus zat er niets anders op dan bidden voor een spoedig en barmhartig einde.

De verpleegster tilde haar vaders laken op, bestudeerde zijn voeten en streelde ze even zacht. De blik die ze Emilia daarop schonk, vertelde haar dat het nu niet lang meer zou duren. Zijn huid zag bleek en grauw, het vale grijs van een marmeren standbeeld.

Ze liet het laken weer zakken en wreef even over Emilia's schouder. Toen ging ze weer, want er viel niets te zeggen. Het was een kwestie van wachten. Ze hadden gedaan wat ze konden. Geen pijn, voor zover ze wisten. Een rustige omgeving, want met de intredende dood werd met gedempte eerbied omgegaan. Maar wie wist wat stervenden werkelijk wilden? Misschien hoorde Julius wel liever zijn favoriet Elgar door de speakers schallen of de herhaling van de scheepsberichten. Of misschien wilde hij liever de verpleegsters horen lachen en roddelen over met wie ze gisteravond waren wezen stappen en wat ze vanavond gingen koken. Misschien was afleiding van je naderende overlijden juist wel fijn.

Emilia vroeg zich af hoe ze hem, terwijl hij wegglipte, nog kon laten voelen dat ze van hem hield. Als ze haar hart uit haar borstkas kon rukken om het hem te geven, zou ze het zo doen. Deze fantastische man die haar het leven had geschonken, die haar leven was geweest en die haar ging verlaten.

Ze had tegen hem gefluisterd: herinneringen, anekdotes. Ze had hem verhalen verteld, zijn lievelingsgedichten voorgelezen. En ze had hem over de winkel verteld.

'Ik ga er namens jou voor zorgen,' had ze gezegd. 'Ik zal ervoor zorgen dat hij nooit zijn deuren zal hoeven sluiten, niet zolang ik leef. En ik zal hem nooit verkopen aan Ian Mendip, wat hij ook biedt. Want de winkel is het enige wat ertoe doet. Alle diamanten ter wereld zijn er niets bij. Boeken zijn waardevoller dan juwelen.'

Dat geloofde ze echt. Want wat had je nou aan een diamant? Een korte schittering. Een diamant fonkelde één seconde, een boek kon voor eeuwig fonkelen.

Ze betwijfelde of Ian Mendip ooit een boek had gelezen. Het maakte haar vreselijk boos als ze dacht aan hoeveel stress hij haar vader in zo'n kwetsbare periode in zijn leven had bezorgd. Julius had het proberen te bagatelliseren, maar ze zag dat het hem overstuur had gemaakt. Hij had gevreesd voor het voortbestaan van de winkel, zich zorgen gemaakt om zijn personeel, zijn klanten. Van het personeel had ze gehoord hoe van streek hij was geweest en opnieuw had ze zichzelf vervloekt dat ze op dat moment zo ver bij hem vandaan was geweest. Dus was ze nu vastbesloten hem gerust te stellen, zodat hij veilig kon wegglijden, in de wetenschap dat Nightingale Boeken in goede handen was.

Ze schoof heen en weer, kon maar geen gemakkelijke houding vinden. Uiteindelijk boog ze zich naar voren en legde haar hoofd op haar armen, op het voeteneind van het bed. Ze was ongelooflijk moe.

Het was twee uur negenenveertig 's nachts toen de verpleegster voorzichtig haar schouder aanraakte. Het gebaar zei genoeg.

Emilia wist niet of ze had liggen slapen of wakker was gebleven. Ook nu nog wist ze niet zeker of ze sliep of wakker was. Ze voelde zich alsof haar hoofd ergens anders was, alsof alles zich stroperig traag bewoog.

Toen alle formaliteiten waren afgehandeld en de uitvaartondernemer was gebeld, liep ze naar buiten, de vroege ochtend in. De lucht was zo kil als een lijkenhuis, het licht naargeestig. Even leek het alsof alle kleur uit de wereld was verdwenen, tot ze de verkeerslichten bij de uitgang van het ziekenhuis van oranje op groen zag springen. Alle geluiden waren gedempt, alsof ze na het zwemmen nog water in haar oren had.

Zou de wereld zonder haar vader anders zijn? Dat wist ze nog niet. Ze ademde de lucht in die hij niet langer inademde en dacht aan zijn brede schouders – de schouders waarop ze had gezeten toen ze nog klein was, terwijl ze met haar hakken tegen zijn borstkas trommelde om hem harder te laten rennen en met haar

vingers speelde met het dikke haar dat tot op zijn kraag viel en dat al sinds zijn dertigste peper- en zoutkleurig was.

Ze hield het eenvoudige zilveren horloge met het krokodillenleeren bandje omhoog. Hij had het iedere dag van zijn leven gedragen, maar tegen het einde had zij het afgedaan, omdat ze niet wilde dat het zijn papierdunne huid zou beschadigen. Ze had het op zijn nachtkastje gelegd voor het geval hij de tijd wilde weten: het gaf de tijd beter aan dan de klok boven de verpleegstersbalie; een tijd die veel meer belofte in zich hield. Maar de magische tijd van zijn horloge had het onvermijdbare niet kunnen tegenhouden.

Ze stapte in haar auto. Er lag een zakje *buttermints* op de passagiersstoel. Dat had ze hem nog willen geven. Ze haalde een snoepje uit zijn wikkel en stopte het in haar mond. Het was het eerste dat ze sinds het ontbijt van de vorige dag at. Ze zoog erop tot haar gehemelte er pijn van begon te doen. Het leidde haar heel even af van alles wat er was gebeurd.

Tegen de tijd dat ze de hoofdstraat van Peasebrook indraaide, was het zakje half leeg en plakten haar tanden van de suiker.

Het stadje lag nog onder een parelgrijze deken van dauw. Het was een somber gezicht: de goudgele stenen hadden de zon nodig om te kunnen stralen. In het schemerlicht oogde Peasebrook als een treurige muurbloem, die echter over een paar uur tevoorschijn zou komen als een oogverblindende debutante die iedereen die haar zag zou betoveren. Het stadje was karakteristiek oud-Engels, met zijn eikenhouten deuren, verticale raamstijlen en lattenramen, kinderkopjes, rode brievenbussen en rijen geknotte lindes. Nergens lelijke platte daken, niets wat pijn deed aan de ogen, maar alles een lust voor het oog.

Naast de stenen brug over de beek waar het dorp zijn naam aan ontleende, bevond zich Nightingale Boeken, drie verdiepingen hoog en met een dubbele gevel, twee erkerramen en een donkerblauwe deur.

Emilia stond op de stoep, met de vroege ochtendbries als enige teken van beweging in het nog slapende stadje, en keek omhoog

naar het pand dat het enige thuis was dat zij ooit had gekend. Waar op de wereld ze ook was, wat ze ook aan het doen was, haar kamer boven de winkel was er altijd, de meeste van haar spullen waren er nog. Tweeëndertig jaar troep en rommeltjes.

Ze glipte via de zijdeur naar binnen en bleef even in de gang staan. Recht voor haar was de deur naar de trap naar boven, naar het appartement. Ze dacht aan hoe haar vader haar toen ze nog heel klein was bij de hand had genomen en zo met haar de trap af was gelopen. Het had uren geduurd, maar zij was vastberaden geweest en hij geduldig. Later, toen ze op school zat, was ze die trap met twee treden tegelijk af gerend, met haar schooltas op haar rug en een appel in de hand, altijd te laat. Weer jaren later was ze die trap op blote voeten op geslopen als ze thuiskwam van een feest. Niet dat haar vader zo streng was en tegen haar zou uitvallen, maar dat soort dingen deed je nu eenmaal als je zestien was, te veel cider had gedronken en het twee uur 's nachts was.

Links van haar was de deur die achter de toonbank uitkwam. Ze duwde hem open en stapte de winkel in. Het vroege ochtendlicht waagde zich net aarzelend door het raam. Ze huiverde een beetje toen de lucht binnen in beweging kwam. Ze werd overspoeld door een verwachtingsvol gevoel. Het gevoel alsof ze werd teruggevoerd in de tijd of naar een andere plek, dat ze ook altijd kreeg als ze Nightingale Boeken binnenstapte – alsof ze overal kon zijn waar ze maar wilde. Alleen, deze keer kon dat niet. Ze zou er alles voor overhebben om terug te kunnen, naar toen alles nog goed was.

Het was alsof de boeken haar om nieuws vroegen. Hij is er niet meer, wilde ze zeggen. Maar dat deed ze niet, omdat ze haar stem niet vertrouwde. En omdat het stom was. Boeken vertelden jou dingen, alles wat je moest weten, maar je praatte niet tegen ze.

Terwijl ze zo midden in de winkel stond, voelde ze heel langzaam een soort troost over zich neerdalen, een kalmte die haar ziel bedaarde. Want Julius was hier nog, tussen alle omslagen en fier rechtopstaande ruggen. Hij beweerde altijd dat hij elk boek in

deze winkel kende. Misschien had hij ze niet allemaal van voor naar achter gelezen, maar hij begreep wel waarom ze er waren, wat de bedoeling van de schrijver was geweest en wie ze daarom zou willen lezen, van de eenvoudigste kinderboeken tot de dikste, meest onleesbare pil.

Er lag dik rood tapijt op de vloer, nu verschoten en versleten, en er waren rijen en rijen planken langs de muren, helemaal tot aan het plafond (met een ladder om bij de minder gangbare boeken op de bovenste planken te komen). Fictie stond vooraan in de winkel, naslagwerken achterin en op een paar tafels in het midden lagen de kook-, kunst- en reisboeken. Boven, op de tussenverdieping, waren afgesloten vitrines met daarin een verzameling eerste drukken en zeldzame tweedehandsboeken.

En over dit alles had Julius geregeerd, vanaf zijn plekje achter de houten toonbank. Achter hem stonden de stapels bestelde boeken, in bruin papier met een touwtje eromheen. En er was een ouderwetse, mooi versierde kassa die rinkelde als de lade opening. Die had hij in een rommelwinkel op de kop getikt en hoewel hij hem allang niet meer gebruikte, had hij hem gehouden, als decoratie, en soms bewaarde hij snoepmuizen in de la, die hij uitdeelde aan kleine kinderen die wel heel lief en geduldig waren.

En altijd stond er wel een halfvolle mok op de toonbank, waaraan hij was begonnen maar nooit had leeggedronken doordat hij in gesprek raakte, zijn koffie vergat en koud liet worden. Want er vielen voortdurend mensen binnen die een praatje met Julius wilden maken. Hij zat vol adviezen, kennis, wijsheid en bovenal vriendelijkheid.

Als gevolg daarvan was zijn winkel een waar mekka geworden voor alle lagen van de bevolking in en rond Peasebrook. De mensen van het stadje waren trots op hun boekwinkel. Het was een plek waar je troost en vertrouwdheid kon vinden. En ze waren de eigenaar gaan respecteren, adoreren zelfs. Ruim dertig jaar lang had hij hun hoofd en hart gevoed, bijgestaan door zijn medewer-

kers: de hartelijke en levendige Mel, die de winkel op orde hield, en de slungelige *goth* Dave, die bijna net zoveel over boeken wist als Julius, maar zelden iets zei (maar als je hem eenmaal aan de gang had, kreeg je hem niet meer stil).

Haar vader was hier nog, dacht Emilia, in al deze duizenden bladzijden – tienduizenden, honderdduizenden. Ja, er moesten hier wel miljoenen woorden zijn. Al die woorden en het plezier dat ze de mensen door de jaren heen hadden gebracht: om de werkelijkheid te ontvluchten, te leren, zich te vermaken... Hij had gedachten veranderd, levens veranderd. En het was nu aan haar om zijn werk voort te zetten zodat hij zou doorleven, zo bezwoer ze zichzelf.

Julius Nightingale zou eeuwig blijven leven.

Emilia verliet de winkel en liep de trap op naar het appartement. Ze was zelfs te moe om nog een kop thee te zetten. Ze wilde alleen maar liggen en haar gedachten op een rijtje zetten.

Ze voelde nog niets, geen shock en geen verdriet, slechts een doffe droefheid die op haar hart drukte. Het ergste was gebeurd, het ergste dat kon gebeuren. Maar het leek erop dat de wereld nog steeds door draaide. Ze merkte het aan het langzaam lichter worden van de hemel. Ze hoorde vogels zingen en fronste haar wenkbrauwen omdat ze vrolijk een nieuwe dageraad aankondigden. De zon zou toch zeker niet gewoon opkomen? De wereld zou toch voor altijd grijs en grauw blijven?

Uit alle kamers leek de warmte te zijn weggetrokken. De keuken, met zijn oude vurenhouten tafel en gehavende kastjes, was kil en somber. De woonkamer lag te kniezen achter zijn half dichtgetrokken gordijnen. Emilia durfde niet naar de bank te kijken, voor het geval Julius' indruk er nog in zat. Ze kon het aantal uren niet tellen dat ze daar met zijn tweeën op hadden doorgebracht, met een kop thee, een mok warme chocolademelk of een glas wijn, ieder bladerend in zijn eigen leesvoer en met Brahms, Billie Holiday of Joni Mitchell op de platenspeler. Julius had nooit

veel opgehad met moderne techniek: hij was dol op vinyl en koesterde zijn Grundig Audiorama-speakers. Die nu echter al een tijdje zwegen.

Emilia liep naar haar slaapkamer op de volgende verdieping, sloeg het dekbed terug en stapte in het hoge koperen bed dat al zo lang ze zich kon herinneren van haar was. Ze pakte een kussen van de stapel en trok het tegen zich aan, voor de warmte en als troost. Ze trok haar knieën op en wachtte op de tranen. Maar die kwamen niet. Ze wachtte en wachtte, maar haar ogen bleven droog. Was ze soms een of ander monster, dat ze niet kon huilen?

Een poosje later werd ze wakker. Er werd zachtjes op de deur van het appartement geklopt. Ze vloog omhoog en vroeg zich als eerste af waarom ze met haar kleren aan in bed lag. Toen het besef toesloeg, wilde ze niets liever dan terugglijden in de vergetelheid waar ze vandaan kwam. Maar er waren mensen die ze moest opzoeken, dingen die ze moest doen, beslissingen die ze moest nemen. En een deur die ze moest openmaken. Ze holde op haar sokken naar beneden en opende hem behoedzaam.

‘Liefje!’

June. Standvastige, kordate June, misschien wel de beste klant van Nightingale Boeken sinds ze zich drie jaar geleden na haar pensioen in Peasebrook had gevestigd. Zij had Julius’ plaats ingenomen toen hij voor de waarschijnlijk allerlaatste keer naar het ziekenhuis was gebracht. Ze had ruim veertig jaar haar eigen bedrijf gerund en was maar al te bereid geweest om samen met Mel en Dave de teugels over te nemen. Met haar fijne bouw, dikke donkere haar en arm vol zilveren armbanden leek ze op zijn minst tien jaar jonger dan de zeventig jaren die ze al telde. Ze had de energie van een twintigjarige, het brein van een raketgeleerde en het hart van een leeuw. In het begin had Emilia nog gedacht dat er weleens een romance zou kunnen opbloeien tussen June en Julius – June was tweemaal gescheiden – maar hun vriendschap was stevig maar puur platonisch gebleven.

Ze wist dat ze June had moeten bellen zodra het was gebeurd.

Ze had er echter de kracht noch de woorden voor gehad. En die had ze nog steeds niet. Ze stond daar maar in de deuropening, waarop June haar naar zich toetrok, voor een omhelzing die even zacht en warm was als de kasjmier truien waar ze zich altijd in hulde.

‘Ach, arme schat,’ suste ze, en toen pas merkte Emilia dat ze kon huilen.

‘Je hoeft de winkel vandaag niet open te doen, hoor,’ zei June later, nadat Emilia de ogen uit haar hoofd had gehuild en eindelijk had besloten een ontbijt voor zichzelf klaar te maken. Maar Emilia wilde per se dat de winkel openging. ‘Op donderdag komt altijd iedereen. Het is marktdag vandaag,’ zei ze.

Uiteindelijk bleek het de beste beslissing die ze had kunnen nemen. Mel, anders altijd een spraakwaterval, was door de schok met stomheid geslagen. En Dave, die anders niet veel meer dan eenlettergrepige woorden uitbracht, vertelde vijf minuten achter elkaar hoe Julius hem alles had geleerd wat hij wist. Mel stemde de radio af op Classic FM, zodat ze de stilte niet hoefden op te vullen en Dave, die veel wonderlijke talenten bezat, waaronder kalligrafie, maakte een bordje voor in de etalage:

*Met intens verdriet moeten wij u meedelen
dat na een kort ziekbed vredig is heengegaan
Julius Nightingale
geliefde vader, vriend en boekverkoper*

Het was die dag weliswaar wat later, maar open gingen ze. En verspreid over de dag druppelden de klanten gestaag binnen, om Julius de laatste eer te bewijzen en Emilia te condoleren. Sommigen hadden een kaart bij zich, anderen een ovenschotel of een trommel met zelfgebakken muffins, weer een ander liet een fles Chassagne Montrachet op de toonbank achter, haar vaders lievelingswijn.

Ook al hoefde Emilia er niet van te worden overtuigd dat haar

vader een geweldige man was geweest, tegen het eind van de dag realiseerde ze zich dat iedereen die hem had gekend er net zo over dacht. Mel zette talloze koppen thee achter in het kantoor, die ze op een dienblad binnenbracht.

‘Kom vanavond bij mij eten,’ zei June, toen ze het bordje lang na sluitingstijd eindelijk op GESLOTEN draaiden.

‘Ik heb niet zo’n honger,’ zei Emilia, die niet aan eten moest denken.

Maar June wilde van geen nee horen. Ze trok Emilia omhoog en nam haar mee naar haar ruime cottage aan de rand van Peasebrook. June was zo iemand die altijd wel een *shepherd’s pie* had klaarstaan om in de oven te schuiven. Emilia moest toegeven dat ze zich na twee keer opscheppen een stuk sterker voelde. Het gaf haar de kracht om de dingen waar ze het eigenlijk liever niet over wilde hebben op tafel te leggen.

‘Een grote uitvaart kan ik echt niet aan, hoor,’ zei ze ten slotte.

‘Dan doe je dat toch niet?’ zei June, terwijl ze als toetje wat vanille-ijs opschepte. ‘Regel een bescheiden besloten bijeenkomst, dan houden we over een paar weken een herdenkingsdienst. Veel fijner. Geeft je ook de tijd om alles fatsoenlijk te organiseren.’

Er drupte een traan op Emilia’s ijs. De volgende veegde ze vlug weg.

‘Wat moeten we toch zonder hem?’

June gaf haar een flesje gezouten karamelsaus aan. ‘Dat weet ik ook niet,’ antwoordde ze. ‘Er zijn mensen die een grotere leegte achterlaten dan anderen. Jouw vader is er daar een van.’

June nodigde haar ook uit om te blijven slapen, maar Emilia wilde naar huis. Verdrietig zijn kon nog altijd het beste in je eigen bed.

Ze knipte de lichten aan in de woonkamer. Met zijn dieprode muren en lange bewerkte gordijnen leken hier nog wel meer boeken te staan dan in de boekwinkel. Twee muren gingen schuil achter boekenkasten en op elk oppervlak lagen hoge stapels boe-